

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Т. О. КОВАЛЕНКО

**ЮРИДИЧНІ ДЕФЕКТИ
У МЕХАНІЗМІ ПРАВОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ:
ЗАПОБІГАННЯ
ТА МІНІМІЗАЦІЯ**

Навчальний посібник

Київ • Алерта • 2026

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 17 від 31 березня 2026 року)*

Рецензенти:

В.М. Єрмоленко – д-р юрид. наук, проф., член-кор. Національної академії правових наук України;

В.В. Костицький – д-р юрид. наук, проф., акад. Національної академії правових наук України;

П.Ф. Кулинич – д-р юрид. наук, проф., член-кор. Національної академії правових наук України.

Коваленко Т. О.

К56 Юридичні дефекти у механізмі правового регулювання: запобігання та мінімізація. Навчальний посібник. Київ: Алерта, 2026. 242 с.

ISBN 978-617-566-978-5

В навчальному посібнику висвітлено поняття та особливості юридичних дефектів у механізмі правового регулювання та проведено їх відмежування від юридичних аномалій, розкрито особливості юридичних дефектів правових норм, дефектів джерел права, правовідносин, юридичних фактів та юридичних складів, а також актів реалізації норм права. Детально описано об'єктивні та суб'єктивні причини виникнення юридичних дефектів у механізмі правового регулювання, окреслено поняття, особливості та види запобігання юридичним дефектам у механізмі правового регулювання.

Особливу увагу приділено способам та засобам мінімізації юридичних дефектів у механізмі правового регулювання, а також висвітлено особливості юридичних дефектів правової термінології та шляхи їх запобігання і мінімізації.

Розраховано на аспірантів, студентів юридичних та інших навчальних закладів, а також усіх, хто цікавиться проблемами теорії права та галузевих юридичних наук.

УДК 340.113(075.8)

ЗМІСТ

ВСТУП	6
--------------------	---

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПІДХОДИ ДО ПОНЯТТЯ ЮРИДИЧНИХ ДЕФЕКТІВ У МЕХАНІЗМІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

1.1. Поняття та особливості юридичних дефектів у механізмі правового регулювання	8
1.2. Юридичні аномалії у механізмів правового регулювання та їх відмежування від юридичних дефектів	17

РОЗДІЛ 2.

КЛАСИФІКАЦІЯ ЮРИДИЧНИХ ДЕФЕКТІВ У МЕХАНІЗМІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

2.1. Поняття, особливості та види юридичних дефектів правових норм	33
2.2. Поняття та особливості юридичних дефектів джерел права	53
2.3. Специфіка юридичних дефектів правовідносин.....	62
2.4. Правові дефекти юридичних фактів та юридичних складів: поняття та види	66
2.5. Поняття та особливості юридичних дефектів актів реалізації норм права.....	75

РОЗДІЛ 3.

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ЮРИДИЧНИХ ДЕФЕКТІВ У МЕХАНІЗМІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

3.1. Об'єктивні причини виникнення юридичних дефектів у механізмі правового регулювання	80
3.2. Суб'єктивні причини виникнення юридичних дефектів у механізмі правового регулювання.....	83

**РОЗДІЛ 4.
ЗАПОБІГАННЯ ЮРИДИЧНИМ ДЕФЕКТАМ
У МЕХАНІЗМІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ**

4.1. Поняття, особливості та види запобігання юридичним дефектам у механізмі правового регулювання.....	94
4.2. Загально-правові способи запобігання юридичним дефектам у механізмі правового регулювання.....	96
4.3. Конституційно-правові способи запобігання юридичним дефектам у механізмі правового регулювання.....	108
4.4. Техніко-юридичні способи запобігання юридичним дефектам у механізмі правового регулювання.....	110

**РОЗДІЛ 5.
ПОНЯТТЯ, СПОСОБИ ТА ЗАСОБИ МІНІМІЗАЦІЇ
ЮРИДИЧНИХ ДЕФЕКТІВ У МЕХАНІЗМІ ПРАВОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ**

5.1. Поняття мінімізації юридичних дефектів правового регулювання	129
5.2. Способи та засоби мінімізації юридичних дефектів правового регулювання	131
5.3. Загально-правові засоби мінімізації юридичних дефектів у механізмі правового регулювання.....	136
5.3.1. Застосування принципів права як засіб мінімізації юридичних дефектів.....	136
5.3.2. Систематизація законодавства у системі засобів мінімізації юридичних дефектів.....	142
5.3.3. Застосування актів Конституційного Суду України як засіб мінімізації юридичних дефектів.....	146
5.3.4. Застосування правових звичаїв як засіб мінімізації юридичних дефектів.....	156
5.4. Спеціально-правові засоби мінімізації юридичних дефектів у механізмі правового регулювання.....	163

5.4.1. Правоположення як спеціально-правовий засіб подолання колізій правового регулювання.....	163
5.4.2. Колізійні норми та їх вплив на подолання колізій у механізмі правового регулювання.....	182
5.4.3. Аналогія як спеціально-правовий засіб заповнення прогалин: поняття, умови та підстави застосування.....	188

РОЗДІЛ 6.

ЮРИДИЧНІ ДЕФЕКТИ ПРАВОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ: ПРОБЛЕМИ ЗАПОБІГАННЯ ТА МІНІМІЗАЦІЇ

6.1. Поняття та загальна характеристика правової термінології... 203	203
6.2. Особливості юридичних дефектів правової термінології..... 212	212
6.3. Запобігання та мінімізація юридичних дефектів правової термінології	230

Навчальне видання

Коваленко Тетяна Олександрівна

**ЮРИДИЧНІ ДЕФЕКТИ
У МЕХАНІЗМІ ПРАВОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ:
ЗАПОБІГАННЯ ТА МІНІМІЗАЦІЯ**

Навчальний посібник

Відповідальний за випуск
Комп'ютерна верстка
Обкладинка

О. В. Діордійчук
Д. М. Алексеев
В. С. Жиборовський

Підписано до друку 06.04.2026 р. Формат 60 x 84 ¹/₁₆.
Папір офсетний. Гарнітура «Times New Roman».
Друк офсетний. Умовн.-друк. арк. 14,07.
Тираж 300 прим.

Видавництво «Алерта»
04210, м. Київ, а/с 112.
Тел.: (099) 607-97-62.

E-mail: alerta.pravovaednist@gmail.com, веб-сайт: alerta.kiev.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 788 від 29.01.2002 р.